

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 21. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 14/26 Martiu 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Venitoriulu oieriloru nostri.

(Continuare din nr. 19.)

Dar in fine trebuie sa chiamamu si atentia oieriloru nostri asup'ra economiei lor de astadi si a urmariilor eii. Acesta economia, portata si acum dupa traditiunea dela parinti si dela mosi, astadi in form'a si estensiunea acest'a nu mai poate exista. Plugulu in Romani'a si Turci'a usurpa totu mai multu si mai multu pamentu, si unde s'a pusu odata plugulu, de acolo toiagulu pastorului trebuie sa se retraga. Plugulu este simbolulu inceperii culturai, caci este simbolulu stabilitatii, de carea este legata tota cultura omenesca. Ca atare elu insamna unu gradu mai inaltu de cultura decatu toiagulu pastorescu, si 'n adeveru Istoria ne arata, ca poporele au trecut prin aceste graduri ale vietii de cultura, traindu mai antaiu omenii risipiti din venatu si pescuitu, dupa aceea din prasirea vitelor, mai tardiu din agricultura, si mai pe urma din meserii, comertiu si cati alti rami de subsistinta a mai inventatu cultura propasitoare. Cu catu dar Romani'a si pe urm'a eii si Turci'a se voru desvolt'a mai multu, cu atat'a starea economiloru de vite devine mai restrinsa si mai precaria. Si deca din desvoltarea in deceniulu din urma alu Romaniiei este iertatu a conchide la desvoltarea eii in venitoriu, apoi trebuie sa dicemu, ca desvoltarea acest'a va urm'a cu pasi forte repedi, va sa dica: dilele economiloru nostre de vite in Romani'a sunt numerate. Deca acum ni se inchide si Turci'a, si deca si Bessarabi'a va urm'a acestu exemplu, — si lu va urm'a de siguru, caci acest'a este cursulu naturei — atunci oieriloru nostri transilvani le umbla tocmai ca unei armate obsediate intr'o fortaretia, carea aleanulu o 'ncungiura totu mai strinsu si mai strinsu, panacandu in fine ori trebuie sa peraorisa se predee.

Dealtmintrea cele ce espuseramu noi aici, vedu si oierii insisi, si inca nu numai cei mai inteliginti, ci si cei mai simpli, caci trebuie sa veda din realitate insasi. Candu spesele cresc mereu, car veniturile scadu in aceeasi mesura, atunci trebuie sa pricepa ori ce economu cu minte, ca nu e bine, ca calea, pe carea merge, nu-lu poate duce la tint'a ce o doresce, ca trebuie luate alte mesuri pentru venitoriu. Si tocmai acest'a e 'ntrebarea aici: ca ce mesuri trebuie luate? ce e de facutu?

Nainte de tote oierii nostri voru face bine, deca si voru imputina vitele cu 'ncetulu, restringendu-se numai pelanga acele pasiuni, la cari potu conta cu securitate, dar dincontra voru inobil'a rasele de vite, cele voru mai remane. Mai departe voru face bine, deca se voru imprietini mai multu decatu pana acum cu agricultura si preste totu cu proprietatea de pamentu. Catu multime de pamentu se afla de vendiare seu de arendare numai in Transilvani'a, ca sa tacemu de Romani'a! Pentruce sa umble oierii nostri ear'n'a ver'a tierile dealungulu dela Carpati pana la Balcanu, espusi tuturoru osteneleloru, greutatiloru, necasuriloru, nenoriloru pe pamentu strainu, in locu de a cultiva o bucata seu bucatita de pamentu propriu in patri'a loru? Pentruce sa prefere o stare precaria si de totu nesigura, carea in 2-3 dile de vifore cumplite i poate ruina pe ani inainte, candu cu aceeasi si cu mai putina ostenea aru pot'e trage din pamentu acelasi venitu cu atat'a mai siguru, cu catu prin tote elementele, ce aducu stricaciune agronomului, se causeza pagube si oierului, dincontra insa nu tote stricaciunile elementelor, ce afla pre oierulu, cadu si asup'ra lucratorului de pamentu. Dar cu deosebire aru face bine, candu si aru arunca ochii asup'ra meseriiloru. Aru fi tempulu odata, a ne desface si noi de prejudetiulu, celu atatu de latitu si atatu de afundu inradacinatu in poporulu nostru, ca candu meseriile aru firu sinatore. Poporulu englesu, francesu, germanu, italianu si preste totu tote poporele civilizate au depusu de multu acestu prejudetiu, care se acatia cu greutatea plumbulu de calcaiulu progressului; si starea loru cea in floritoare materiala de astadi parte mare este unu fructu alu cultivarei meseriiloru. In legatura cu meseriile stau

si fabricatele, cari aru trebui sa alle la economii nostre de vite cea mai calda appetiure. Si 'n adeveru e demirare, cum noi Ardelenii mai tote productele cele crude ale oieriloru nostri — caci la ei ne vomu margini de asta data —, si anume — ca sa tacu de vite-lan'a, pelile, seulu, cornele, etc. le damu pe pretiuri ne 'nsemnate strainiloru, spre a le transporta dela o margine a monarchiei pana la cealalta, seu dora si mai departe, ear apoi fabricatele seu manufacturele, ce se gatescu din ele, le cumperamu pe pretiuri esagerate din acele tieri, lasandu totu castigulu lucrarei, ba si alu transportului, din manile nostre? Spre ce scopu stau padurile cele minunate, dar cu totulu ne'ngrijite ale muntiloru nostri? Spre ce scopu curgu valile nostre cele frumoase cristaline, care unu poporu mai desceptatu aru fivore curgato're de argintu si auru? Noi nu scimu face cu ele nimic'a; ele sunt la spatele nostre, dinaintea ochiloru nostri, si noi pribegimu prin tieri straine, cautandu-ne pana nea! Deca economii cei mai cu stare nu se potu indupleca a-si da copiii si la meserii, apoi sa o faca barem cei mai lipsiti, cari si lovitur'a acest'a noua a 'ncetarei tractatului cu Turci'a o voru simti mai tare, sa o faca barem veduvele, ai caroru copii in cele mai multe casuri n'au altu venitoriu decatu proletariatul; sa o faca tutorii cu orfanii ramas fara ambii parinti, cari neavendu in viet'a loru nici o proptea, nu potu deveni decatu nisce omeni nefericiti, nisce sarcini vii ale societatii omenesce. In fine mai este inca o cale deschisa, si acest'a este comertiu seu negociatulu. Elu se nasce din prisosintiele si trebuintiele reciproke ale omeniloru, si este unu ramu forte insemnatu de munca cu castigu. Economii nostre de vite sa aiba curagiulu de a 'ntreprinde ei insisi invertirea productelor lor si ale altor'a si a nu se margini, ca acum, numai pelanga producere si pastrare in magazine. Nici odata unu poporu, care numai produce ori numai lucrati ori numai importa si esporta productele proprie si straine, nu va ajunge la stare materiala in floritoare, ci spre scopulu acest'a trebuie o parte a lui sa produca (plugarii, oierii, vierii, baiesii, stuparii etc.), altii sa cultive productele acestea (meseriarii), in fine altii sa esporte ce prisosesc, si sa importe ce lipsesc (negotiatorii). Intru acest'a se cuprinde cheia bunastarei materiale a tuturoru poporeloru, de carea apoi atarna si bunastarea loru intelectuala si morala. Unu exemplu viu potu fi oieriloru nostri Brasiovenii, pe cari negociatulu i-a radica la starea cea onorifica, ce ocupa astadi.

Fia, ca lectiunea cea serioasa, ce o da economiloru nostri de vite desfiintarea tractatului cu Turci'a, sa alle urechile lor deschise si inimile lor gat'a spre a primi vocea timpulu, carea cerea a li o interpreta voitirii lor de bine!

Lumini de parafinu.

(Continuare si capetu din nr. 18, 19 si 20.)

Interrupemu aici continuarea articolului reprodustu, pentruca celelalte ce atingu estinatatea unei lumini mai bune s. c. l. de o si recunoscemu si noi, nu mai cade deadreptulu in scopulu, care lamu avutu noi la notificarea acestei chestiuni. Ne punemu insa intrebarea, ca ore pentru noi nu aru fi de interesu o asemenea intreprindere, nu s'aru afla si intre noi omeni, cari impreunandu-se mai multi la oalta, sa-si asiadie capitalulu in o intreprindere, care aru fi mai sigura decatu cele care le facu multi in tieri departate pre langa spese, care demulte ori nu aducu nici o dobanda. Audmu mereu tanguri, mai cu sema din partea acelor locuitori ai tierii nostre si confrati ai nostri, cari sa bucurau pana acum de sorte mai buna, dar nu-i vedemu a se gand'i la moduri, prin cari sa cerce a preveni unu viitoriu, de care ducu atat'a groza.

Au disu ore cine odata, ca acest'a e blestemulu reului, ca elu producendu produce iara numai reu, si acest'a se adeveresce la noi forte de multeori. Caci sa presupunemu ca s'aru afla si omeni cu banii receruti pentru o intreprindere, de carea ne fu vorb'a; sa se alle omeni, cari sa aiba curagiulu de a oferi capitalulu lor la unu asemenea lucru; avem noi omeni de specialitate, carora sa le potemu incre-

dintia cu tota nadejdea scrutarea materialurilor ce se receru? Nu avem si nu vom ave inca din cauza, ca noi nici adi nu aratamu cuvenitul interesu catra ramulu sciintieloru, cari suntu de lipsa in atari impregiarari. Unde ne suntu tehnicii nostri? unde ne suntu chemicii nostri? unde suntu in fine barbatii aceia i cari sa ne dee deslucire despre tesaurii ingropati in pamentu, tesauri pre cari noi i calcamu cu picioarele nostre, ducendu lips'a cea mai mare?

Ne miramu de mitulu acel'a, care ne spune ca ore cine era pedepsitu pentru o crima mare a sta in apa pana in gatu si a duce setea cea mai mare, si ca pomele cele mai frumoase i atarnau desupra capului si totusi flamendia cumplita si iata-ne ca noi in o tiara asiade binecuvantata pentru crim'a inertiei nostre intelectuale suntemu totu asiade condemnatu. Nu ne este noua de astadata a erui caus'a cauzeloru, ci numai a constata cu dorere tristulu resultatu alu acelei inertii.

Ne abatemu cu totulu dela luminile de parafinu si dela fundarea unei fabrici de felulu acest'a cu capitale de a le nostre, dar rugamu pre cititori a arunca o reprivere asupra materieloru insirate ca de lipsa la acestu ramu de industria, mai departe i rogamu ca sa recugete la multele produse cate se mai potu scote din unele materii de acelea, si dicemu, ca n'aru fi in stare produsele acelea singuratice de a misca comerciulu in tier'a nostra si n'aru fi in stare a da multor'a unu modu de traiu mai cu inlesnire, mai siguru si chiaru si mai onorificu de cum se intempla astadi?

Eata o gramada de intrebări ce se nascu meditandu numai fugitivu asupra unui ramu de industria cum e fabricatiunea luminilor de parafinu, o gramada de intrebări care presentulu ne strimtoresce a le raspunde prin fapte in interesulu viitoriului nostru celu mai deapropo.

In fine ne damu tota silinti'a a atrage atentia toturoru cati au proprietati catu de mici, ca sa le pretiunesca si sa le stimize catu se pote de tare. Sa cugete ca sosindu si la noi drumulu de feru, vistirile ingropate in pamentu si descoperite voru radica insutitu pretiurile locurilor si cari nu ascundu materii cum suntu carbunii s. a. l. dar cu deosebire ale acelor'a. Locuitorii din valea Giiului au unu viitoriu mare, deca este adeveratu ca suntu dieci de mii de milioane de maji de carbuni de petra acolo. Nu ne da man'a a trage comparatiuni intre starea locuitorime de acum din acele parti de locuri cu cea a Saxoniei, din partile Zwickaului de dinainte cu vre-o douadeci de ani, si intre starea cea buna a acestor'a de acum si intre ceea ce aru pote fi in valea Giiului preste vre-o diece ani. Atat'a in trecatu, ca tieranii din partile amintite a Saxoniei, adi suntu mai cu sema actiunari, fabricanti si preste totu capitalisti de sume insemnate. Se intielege de sine, ca acest'a nu va fi si la noi deca se va intempla si la noi ca in Romani'a, ca tesaurii acesti'a sa-i esplotize Englesii seu Francesii seu altii.

Dela Congressulu serbescu.

Dupa o depesia telegrafica a „Gazetei de Zagrabia“ dto 14 Martiu o deputatiune serbesca si un'a romanésca, sub presidiulu Patriarchului si a Comitului supremu Kusevic (?), a lucratu trei zile la o contielegere, si diferentiele suntu complanate. — Dupa alte sciri, ce avem, diferentiele nu numai nu suntu complanate, ci dor si pertractarile intre ambe partidele rupte, in urm'a caror'a mai multi Romani si parasi-ra Carlovitiulu. Speramu, ca in celu mai de aproape venitoriu vomu pote comunica dupa date sigure starea lucrurilor, ce tine spiritele atatu de incordate. —

Dupa scirile, ce priimimu cu putne ore nainte de esirea foi — si cari ne grabimu a le insira aci, pentru de a multiam drépt'a curiositate a publicului nostru — comitetulu mixtu romano-serbescu a fostu inceputu lucrările se se si a si tinutu doue conferintie, in cari in sa nu se potura invoi partidele tractande. Romani, fara de a se slobodi la computari speciale, cerura pe partea lor 500,000 f.; Serbii respusera cu 100,000; dupa aceea Romani pusera minimulu lor la 400,000, ear Serbii maximulu lor la 200,000 f. bani gat'a, ear din cele 4 monastiri banatienne, pretinse de Romani, (Bezdinu, Hodosiu, San-Georgiu si Mesiciu) nu voira a cede nici barem un'a.

In fine covingendu-se Romani, cei forte moderati si cu sange rece, ca confratii lor nu numai nu se slobodu la o pertractare drepta si ecuitabila, ci inca si ceea ce acordara espusera ca daruri de bunavointia si de dragoste confessiunaia — caci fondurile aru fi averi natiunale serbesci, Romani se hotarira a rumpe negociatiunile si a incredintia — pelanga tota parerea de reu — a decide regimulu in acesta cauza.

Alegatii romani parte plecara dela Carlovitiu, parte era sa plece in 9 Martiu c. n. la Vienn'a, ear dupa unu telegramu, ce priimiramu alaltaieri (Joi) din Carlovitiu, Esc. Sea Mitropolitulu mai remane cate-va zile acolo, caci lucrurile s'aru fi schimbatu spre bine.

Varietati si noutati de di.

Archiduces'a Gisel'a sau insanatosiatu mai deplinu; Maiestatea Sea Imperates'a a veghiatu in tota decurgerea bolii cu cea mai frageda resignatiune de mama la patulu In-S.

(Ne crologu.) In 9 Martiu a. c. st. n. intre doreri nesuferibile cauate in urm'a unei receli la gutu din Dec. a. tr. la 2 ore d. a. si-dede sufletulu in manile cerescului parinte spre etern'a fericire tinerulu Ioanne Aaronu, teologu de an. III. in semin. mitropolitianu din Blasiu in etate de 25 ani.

Spre conducerea parintiloru sei sufletesci si a colegiloru sei teologi, pre cari din urma ca mai familiari cu reposatulu, tempulu nefavoritoriu i lipsi de ultim'a si fratern'a sarutare, i se asediara osamintele spre repausulu de veci in loculu natalu: Vintiulu de josu Com. Alb'a — Infer. in 11. ale aceleiasi lune la 3 ore d. a., — lasandu in urma — si debiliu parinti sub egid'a provedintiei struncinati si raniti pana la inima. — Plangi si te intristéza junime consacrata museloru! si tunatiune atatu de seraca de inteligentia, oftéza, candu fii-ti fideli te parasescu inainte de a-si reversa fructulu osteneloru preste tine, inainte de a figura in colon'a braviloru luptatori pentru natiune, patria si religiuine. Fia-i tieran'a usiora! — Ioane Papiu, teologu a. III.

(Unu conflictu intre corifeii Ungariei.) Multu s'a vorbitu in zilele din urma prin jurnale despre unu conflictu intre Cancelarulu aulicu ungaru Contele Zichy si Locotenintele Contele Palfy: Ans'a acestei neintielegeri, carea ne permite a arunca o privire in principiile barbatiloru, cari stau astadi in fruntea Ungariei, a fostu o ordinatiune p. n. imperatesca privitoare la 'ntrebuintiarea limbiloru. In acesta ordinatiune se demand'a, ca la darea de scrisori judecatoresci catra privati sa se 'ntrebuintieze totdeun'a limba partideloru, ear decisiunea judecatorieloru sa se aduca in limba magiara, fara privire la natiunalitatea partidei. In urm'a acestei p. n. ordinatiuni resolutiunile aveau a se impartasi din partea judecatorieloru mai de josu deadreptulu partideloru, si anume in limba acestor'a, deca erau magiare, asiá precum venisera dela instantiele mai inalte; ear deca erau romane, germane, serbe etc., atunci in traduceri respective. — Contele Zichy voi a aduce acesta ordinatiune la cunoscinti'a toturoru locuitoriloru prin foile publice, precandu Cont. Palfy fu de parere, ca sa se aduca numai la cunoscinti'a diregatorieloru respective prin circularie. Cine nu vede, ca practicabilitatea si dreptatea este pe partea contelui Zichy, pecandu opiniunea cont. Palfy este o trista ilustratiune, cum se porta grija de interesele locuitoriloru nemagiari din Ungari'a. Contele Palfy vrea dreptate, dar lumin'a eii o pune sub mesa! —

Principatele romane unite.

Inundările, ce au cercetatu de nou Romani'a in zilele din urma, din nenorocire, nu dau de minciuna telegramulu, ce-lu comunicaramu in numerulu nostru din urma. Cu deosebire mari si pagubitore se paru a fi fostu aceste inundari in capital'a Bucuresti, astfelu incatu „Trompet'a Carpatiloru“ din 7/19 Martiu pune in fruntea sea alternativ'a, ca ori trebuie sa se parasésca unu orasiu de 200,000 suflete, ori trebuie sa se 'ngrijésca de densulu. Totu acestu diuariu spune, ca ap'a in Bucuresti de astadata a statu cu 3 palme mai susu decatu in ver'a trecuta, si ca valea Cotroceniloru, partea din josu a calei Cotroceni, toti Gorganii, totu Isvorulu, strad'a Michaiu-Voda pana la podulu Garlei din dreptulu Slatariloru, totu Dudescu, totu Antimulu, suburbiile lui Radu-Voda, Vitanii si totu campulu Filaretului suntu tote unu singuru pelagu. — In adeveru e deplorabilu, ca o capitala mare si bogata, carea pe tota diu'a resipesce mii de galbini pentru lucruri de mai putina insemnate, nu este in stare a se apera contr'a furieloru unui riurelu ca Dembovit'a; este cu deosebire dejositoriu pentru politi'a capitalei, ca nu priveghiéza mai cu seriozitate pentru proprietatea si viet'a locuitoriloru, incatu chiaru si fiindu avisata cu 4, 5 zile inainte despre crescerea apelor, n'a luat u nici o mesura preservativa, n'a facutu nimic. O proba prefrumosa de caritate crestinesca a datu in aceste zile de necasu contele Scarlatu Rosetti, care a facutu senatului propunerea, a alerga in ajutoriu celoru nenorociti prin inundare, subscriindu densulu indata 1000 lei spre scopulu acest'a. List'a ce o comunica „T. C.“, si arata 18 nume cu summa totala de cateva mii lei; numele P. S. Mitropolitulu si presied. senatului, subt ale carui'a auspicii deosebite a pus u nobilulu conte collect'a sea, — nu-lu aflamu in list'a acest'a.

Dupa aceste sciri de consternatiune sa comunicamu acum'a si ceva imbucuratoriu, si anume, ca in Iasi cu inceputulu anului scolasticu venitoriu se va infiintiá si alu doilea gimnasiu, pentru care camer'a au acordatu 48,000 lei. —

Primulu ministru a emisu catra prefectii judetieloru urmatoarea circularia, privitoare la esecutarea legei rurale:

Domnule prefectu!

„Tempulu lucrarei pe campu a sositu:

„Din ordinulu Mariei Sele Domnului, Ve invit u desveliti tota activitatea posibila in esecutarea legei rurale.

„Este de antai'a necesitate a Ve preumbla necontentitu prin judetiu, spre a indemná si a activá lucrarea, precum si a inlesni prin autoritatea Dvostra impaciuirile acolo unde contestatiuni se potu nasce.

„Candu impaciuirea va fi imposibile, aretati partiloru [dru-

mulu legale de procedura, cá sa nu se pérda tempulu cu reclamatiuni la acestu ministeriu.

„Casurile de contestare neprevédute de lege, comunicá-le indata la ministeriu.

„N'amu priimitu inca list'a ce V'amu cerutu prin ofici'a cu nr. 2392; mi-place a crede, ca intardiarea provine numai din natur'a lucrárei; asceptu acea lista fára amanare.“

„Priimiti, etc.

Nr. 5266, Martiu 2.

Ministrulu, C. B o s i a n u.

Prospectu politicu.

De insemnatate mare pentru positiunea Europei, si cu deosebire a Italiei suntu cuvintele, ce le-a rostitu in senatulu francescu dela 17 Martiu ministrulu de statu Rouher: ca adica conventiunea s'a subscrisu de Franci'a si Itali'a in modu loialu si ca nici Rom'a insasi n'a reieptat'o, numai pardid'a revolutiunara (din Itali'a) nu se póte'mpacaá cu conventiunea. Armata francesa, dise ministrulu mai departe, va desiértá Rom'a in doi ani, cáci o ocupatiune permanente aru fi negarea potestáti lumesci a Papei. Infiintierea unei armate papale este cu potintia, si déca Pap'a va dá de greuláti, atunci fára amanare se va desceptá consciintia Catholiciloru, si devotiunea loru nu va lipsi Papei. In fine jura Rouher pre Episcopii, a se intrepune la Pap'a pentru reconciliare (impacare), ear cátu pentru guvernulu francescu, acel'a, dice, in interesulu reconciliárei insesi, si-reserva deplin'a libertate a actiunei. — E fórté interesantu a audi acum si parerea Papei in asta cauza. Pius IX respunse ambasadorulu francescu conte Sartiges, care se declará totu in sensulu de mei susu, urmatórele: ca multiamesce imperatulu Francesiloru pentru ceea ce a facutu pan' acum pentru aperarea si securitatea sántulu Scaunu. Cátu pentru conventiunea din 15 Septem-

bre, densulu aceea n'o cunosce si nici ca o va cunosce, — cu atát'a mai putinu are de cugetu a 'mmulti armat'a sea intr'unu modu, ce nu corespunde nici marimei tierei, nici finantieloru acelei'a. Densulu scie prébine, dise, ce are a asceptá dela contrarii sei, si diu'a dela Castelfidardo i-aru fi aretatu pe fatia, cátu de nesigure suntu resistintiele pamentesci contr'a acelor'a; de aceea resignéza pe deplinu, a-si lua refugiutu la astfelu de mijloce. Increderea lui este pusa in aperarea celui Préinaltu, si acésta incedere lu face a privi liniscitu la orice va veni. — In 19 Martiu s'a predatu adress'a senatulu. Imperatulu se bucura de armoni'a intre gubernu si „antáulu corpu alu statulu.“

Din Mexicuse telegrafesce, ca Francesii au luat cetatea Oajacc'a si au prinsu 4000 soldati si 60 tunuri. Si Austriacii mesicani indata dupa sosirea loru au facutu o bravura militara sub comand'a maiorulu Godolic.

In camer'a Prussiei este la ordinea dílei desbaterea asupr'a statulu militaru. Ministrulu de resbelu va se sustina armat'a la 400,000; majoritatea camerei intentiunéza a o reduce la 130,000 feciori, a estinde sistem'a gardei natiunale asupr'a tierei intregi cá n' resbóiele francesc dela a. 1813, si tempulu de servitiu in armat'a regularia a-lu reduce la 2 ani. —

Incaus' a ducateloru germane Franci'a a datu unu semnu de amestecare, nevoidu se recunósca framur'a interimala schleswig-holsteiniana. Prusii credu, ca acést'a va sa dica atát'a, ca Franci'a va incorporarea loru perfecta in Prussia, earea dealtmintrea si tramite n' ducate agintii sei crucisii si curmedisii.

In Constantinopole se tinu conferintie intre ambasadorii straini, spre a se desbate asupr'a lucruriloru din Romani'a si in specialu asupr'a potestáti consulare. —

Starea de assedia in Galiti'a se va sterge in $\frac{6}{18}$ Aprilie.

FÓI'A „TELEGRAFULUI“.

Fóia societáti pentru literatur'a si cultura romána din Bucovin'a.

Sa o spunemu óre cu bucuria ori cu intristare, ca fratii bucovineni ne-au ajunsu si ne-au si intrecutu? Ca tiner'a loru „Societate pentru literatur'a si cultur'a romána din Bucovin'a“ indata la inceputulu esistintiei sele, in anulu seu celu d'antáiu a si inceputu a edá o fóia literaria, organu alu acelei societáti pliné de sperantia si de viétia? O vomu spune cu bucuria pentru faptul complinitu in Bucovin'a, si cu intristare pentru faptul necomplinitu inca la noi: ca societatea bucovineana, compusa din 82 membri, are nobil'a insufletire a edá unu organu literariu si inca n' anulu seu celu d'antáiu, pecandu Asociatiunea nóstra transilvana, la inceputulu seu cu membri de optu ori atáti'a, si si astadi in anulu alu cincilea alu vietiei sele, celu patinu cu numerulu impatratu alu membriloru societáti bucovinene inca n'a potutu ajunge la stadiulu acel'a, cá sa publice fóia sea asceptata cu doru atátu deferbinte.

„Fóia Societáti pentru literatura si cultura romána in Bucovin'a, redigeata de dlu Ambrosiu Dimitrovitia, va esi in tota lun'a odata cu pretiulu anulu penta membri de 2 fl., petru nemembri de 3 fl., ear afara de Austri'a 1 galbinu. Nrii 1, 2 si 3, esiti deodata in 1 Martiu, cuprindu: 1) Cátra cetitorii nostri, de Redactiune; 2) Protocolulu adunárei generale I; 3) Despre insemnatatea refrenulu de „O Lere Dómne“ din colindele románe, despre tempulu ivirei si despre insemnatatea loru, de Ion alu iui G. Sbir'a; 4) Trei umbre, cuventu de Alessandru Hurmuzachi; 5) G. Filangieri „despre legislatiune“, datorintiele scriitoriloru, de acelasi; 6) Bucovin'a, poesía de Vasiliu Alesandri; 7) Amu supusu floriloru si Invocare, poesii de Demetriu Petrino; 7) Scorta privire asupr'a gramaticii de A. Pumnulu, de P. Paicu; 8) Tintiarrii, studiu etnograficu de F. Canitiu; 9) Teatru natiunалу in Cernauti, de A. Hurmuzachi; 10) Publicatiuni oficióse ale comitetulu Societáti. (Aru fi fostu, credemu, bine, déca s'aru fi reptordusu si statutele Societáti aici in brosiur'a d'antáiu, dar póte nu e tardiu nici in cele urmatóre.)

Din acestu cuprinsu copiosu reproducemu si noi cuventulu de deschidere alu Vicepresiedintelui ad hoc, si apoi Presiedintelui defenitivu D. Georgiu Hurmuzachi:

Prea onorata adunare!

Amu onóre a Ve salutá Domniloru, in numele Comitetulu Domniloru Vóstre, multiamindu-Ve cu tota caldur'a inimei mele in interesulu comunu alu Societáti nóstre literarie, pentru venirea Dvóstre intr'unu tempu atátu de nefavorabilu.

Tinerea adunárei nóstre generale s'au amanatu pan' acum parte din caus'a intardierei rosolutiunei prénalte in trebile adunárei generale din urma, si parte dupa dorinti'a a mai mul-

toru membri dela tíera, de a se aduná aici dupa sántele serbatori.

Astadi me simtu deci prea norocitu, de a Ve poté impartasi, cumca incheierea Dvóstre din adunarea generala cea din urma dela 14 Maiu 1863 despre straformarea si desvoltarea institutulu Reuniunei impreuna cu lucrárele privitóre la ea, au dobanditu de cátra preagratióssulu nostru Imperatu pre a n'alt'a sanctiune.

Dupa cum este sciutu, adunarea generala din urma au fostu decisu dupa propunerea Comitetulu „Reuniunei románe de lectura“, fiindu cerculu activitáti acestei'a pre a restrinsu si marginitu, — a se transformá Reuniunea de lectura — in Societatea pentru literatur'a romána in Bucovin'a, avendu acést'a de scopu latirea culturai natiunale, intarirea, sprijinirea si desvoltarea eei in tote ramurile sciintiei prin studii, prin elaborarea si edarea de opuri si de tractaturi sciintiale, prin premii si stipendii pentru diferitele specialitáti de sciintia, arte si alte asemenea; — precum si de a fi unu mijlocu de inlesnirea studieloru si unu centru de adunare pentru acei barbati, cari vréu sa urmarésca ne'ntreuptu desvoltarea literaturai románe.

Statutele Societáti acestei'a desbatute de cátra onorat'a adunare, si supuse inaltulu guvernulu spre prea inalt'a aprobare, in fine s'au incuviintiatu si s'au sanctiunatu de cátra Maiestate.

Impartasire mai amerunta va cuprinde darea de séma, care se va aduce indata la cunoscintia Dvóstre. —

Felicitandu-Ve, Domniloru mei, din sufletu pentru acestu resultatu stralucitu si binecuventatu alu staruintieloru Dvóstre, — sciu ca esprimu simtiementulu ce ne patrunde pe toti in momentulu acest'a, déca Ve invitulu de a manifestá pentru acésta noua dovada de prea inalta gratia profund'a nóstra multiamita si omagiulu nemarginitei nóstre veneratiuni si fidelitate, prin urarea:

Sa traiésca Imperatulu Franciscu Iosifu I!

Sa traiésca Imperatulu Franciscu Iosifu I!

Sa traiésca Imperatulu si Ducele Bucovinei Franciscu Iosifu I!

(Adunarea se radica cu entusiastice strigári: Sa traiésca Maiestatea Sea Imperatulu Franciscu Iosifu I!)

Eata deci, Domniloru si fratiloru, Bucovin'a acum inzestrata cu unu asediamentu, care inainte de trei ani au avutu unu inceputu atátu de micu, sub numele de o simpla Reuniune de lectura.

Der pentru ca ideea infiintárei Reuniunei au pornitu din obscesce simtli'a si ne'ncungiurate trebuintia si din inimi fragmentate de dorere despre amórtirea spiriteloru connatiunailoru nostri si despre negliarierea dolcei nóstre limbe románe, —

pentru acea idee acest'a ivindu-se, au desceptatu de odata cá prin unu farmecu supranaturalu inimele tuturoru Româniloru din Bucovina, dandu concursulu seu Reuniunei de lectura.

Inca nu s'au implinitu trei ani,— si Dvóstra ati simtitu aem pornirea progresului limbisticu in Bucovina;— puterea magica a desceptarei simtiutui nationalu prin cultivarea si imbratsiarea a scumpei limbi nationale;— ati cedatu judecátii intielepciunei, glasului doiosu alu naturei si necesitátii practice;— si ati desvoltatu ide'a de mai nainte, inaltandu intruparea ei la a dóu'a trépta de perfectiune,— striformandu adeca Reuniunea de lectura in „Societate pentru literatur'a si cultur'a româna in Bucovina.“

Diu'a de astadi, care este menita prin decisiunile Dvóstre a organizá si a dá cursu liberu lucrâriloru Societátii acestei'a— va remané pentru tiér'a nóstra pururea neuitata,— va face epoca in istoria desvoltârei limbei, literaturii si culturii române in Bucovina,— in istoria simtiutui nostru nationalu.

Câci ea ne garantéza in privint'a bunuriloru acestor'a celu mai imbucuratoriu viitoriu; câci ea ne asigura intru intrebuintiarea mijlóceloru si moduriloru spre incuragiarea si cultivarea loru cea mai dorita si deplina libertate, care este marginita numai prin legile generale a le statului si prin porurea nestramutabil'a nóstra loialitate si credintia cátra dinasti'a imperatésca a Austriei.

Insa pentru cá sa se implinésca sperantiele aceste, cá sa culegemu din simburele, care ati semenatu nainte de trei ani, si care, adaptu cu simpatia si grija Dvóstra, astadi este planta falnica, ce se inalta cátra ceriu; cá se culegemu, dicu, in curendu rodurile de auru, sa nutrimu, sa indulcim si sa innoimu viet'a nóstra de Români in limba, datine si legea parintiloru nostri,— vietia, dicu, de Români,— precum ne-au facutu sântulu Domnedieu;— simtindu sangele ilustru curgendu in vinele nóstre; pastrandu tesaurulu, despre care multi ne urescu, dar care nimenea nu ni-lu póte rapí vre-odata; pastrandu dicu in memoria mandri'a anticei nóstre origine si cultivandu virtutile romane in inimele nóstre;— acest'a va depinde numai si numai dela simpatia si dragostea Dvóstre;— dela zelulu, dela spiritulu de inaintare, dela ambitiunea nationala a Domniloru medulari ai Societátii; dela impreun'a dorere a Dsale pentru neamulu românu,— dela sprijinulu Dsale.

Pentru ca ori cátu de intiepte sa fia mesurele Comitetului administrativu,— ori cátu de nimerita sa-i fia conducerea trebiloru meritate— proiectele, chibsnirile,— tóte suntu in zadaru fára dovedi pipaitóre de simpatia— fára sprijinulu Dloru Sale,— fára unu cercu intinsu de medulari.

Comitetulu Dvóstre au socotitu, cumca Societatea trebuie indata in anulu celu d'antâiu alu esistintiei sale sa justifice opinionea mai susu esprimata despre chiamarea ei — despre progresulu ei fatia ou fost'a Reuniune,— sa justifice, dicu, indata asecpárile si dorintiele Dvóstre dupa potintia prin fapte.

Asia dara Vi se va impartasi, Domniloru, cu preliminarulu pe anulu celu d'antâiu alu Societátii si unele propuneri practice, cari tintescu tóte la implinirea scopului Societátii in diferite moduri.

Inceputurile suntu modeste, pentru ca Comitetulu nu s'au incumatatu a trece peste marginile unui budgetu cátu se póte de moderatu.

Comitetulu, cu tóta staruint'a sea pentru cea mai mare economia, nu au pututu renuntia la propunerile pomenite;— socotindu, ca o Societate, chiamata la o activitate practica si binefacátore— care in sa nu póte face nimicu: aceea nu merita sa esiste.

Déca in sa cumva, preonorat'a adunare aru cugetá, cumca propunerile practice pentru anulu I. alu Societátii aru fi prea putine, ori prea mice,— atunci va atárná numai dela generositatea prea onoratei adunári, a decide si a asigura mijlócele banesci.

Nu me potu opri a ve comunicá, Domniloru si fratiloru, si o scire in privint'a Societátii nóstre, care nu me indoiescu ca o veti afla cu mare bucuria.

Comitetulu dietalu alu Bucovinei este otaritu, a dá Societátii nóstre in palatulu dietalu— a cáru zidire are a se incepe la vara,— gratis o localitate potrivita.

Acest'a va fi o binefacere, pentru care nu vomu fi in stare, a multiamí dupa meritu, buneivointiei, generositátii si nationalismului prea onoratului Comitetu dietalu— care prin acest'a se va face celu mai mare binefacatoriu si citoru alu Societátii nóstre.

Câci in modulu acest'a, si pe lánge capitalulu eii, crescendu Societatea nóstra va fi pentru totdeun'a asigurata in privint'a esistintiei sele materiale— si viitorulu ei, ce-lu sperati, desvoltarea eii cea intinsa si marétia nu va remané unu visu

magulitoriu, o fantasia patriotica, ci o realitate necontestabila spre onóra si fericirea Româniloru Bucovineni.

Me simtu indatoritu a apelá cátra toti Domnii medulari ai fostei Reuniuni, care dupa deciderea Dsale in adunarea generala din urma au striformatu Reuniunea de lectura in „Societate pentru literatur'a si cultur'a româna in Bucovina“, facendu-se prin acest'a din medulari ai Reuniunei, medulari a Societátii.

Apelezu la toti patriotii români, la toti nationalistii sinceri din patria, la onoratulu si prea demnulu cleru, la inventatorii de religione si de moralu, la pastorii duhovnicesci ai poporului— cá sa aiba mila de poporu, de fiii loru duhovnicesci, si sa sprijinéca Societatea in folosulu culturii poporului românu.

Sa pasiésca cu crucea in frunte naintea nóstra spre lumin'a adevurului si a culturii, si se árete Societátii nóstre calea cea dreapta.

La Domnii Proprietárii, la Nobilimea Bucovinei, care cu dreapta satisfactiune póte pune mâna pe peptu, dicendu-si, ca nu au lasatu inca nici unu prileju, si nu au crutiatu inca nici unu sacrificiu, spre a ajutorá, a aperá si a sprijini interesele tieriei nóstre;— pentru sa conservéze Societátii simpatia loru si sa-i inchine tóta buna vointia si totu concursulu necesariu.

In fine apelezu la tóta intielegintia nóstra româna, care numai prin cultura ocupa destinsa loru pusetiune in tiéra, si aperandu scopulu Societátii, apara insu onóra si pusetiunea loru.

Nu potu incheia, fára a indreptá umiltele mele rugi cátra ceriu, cá sa lumineze lucrârilu nóstre cu lumin'a adevurului; câci fara ajutorulu dumnediescu lucrurile ominesci cele mai bine chibsnite nu sporescu; ajutorulu celui de susu in sa face, cá si cele mai mici sa nflorésca sa rodésca, spre laud'a lui si spre fericirea ómeniloru.“

Nr. 9—1

Concursu.

Devenindu vacantu postululu invetiatorescu de class'a a II. din Opidulu Presmiru, se cere unu invetiaturu cu salariu de 126 f. v. a. din cass'a alodiala, 40 xr. v. a. dela totu scolariulu, cuartiru, si 4 galete bucate.

Pentru acestu postu se deschide concursu pâna la 15 Martiu a. c. st. v.— Doritorii de a-lu ocupá au de a-si tramite la subscribulu petitiunea timbrata cu 50. cr. v. a. si documentele urmatóre:

- Atestatu despre studiele absolvate si cunoscintia cantâriloru bisercesci,
- Atestatu despre portarea morala, si
- Atestatu de hotezu, ca este greco-resarítenu.

Brasiovu in 26 Februaru 1865.

Inspectorulu scol: District: in Tractulu Protopopiatulu alu II alu Brasiovului. Ioann Petricu, Protopopu.

Nr. 8—3

Publicatiune.

Dupace loteri'a cea mare de bani VIII., menita spre scopuri de comuna folosítore, deplinita la preinalt'a demandare a Maiestátii Sele c. r. apostolice, a cárei tragere a urmatu in 9 Ianuariu 1864., acum e incheiata pe deplinu, Directiunea venituriloru de loteria nu lipsesce a aduce rezultatulu acestei loterii la cunoscintia publica.

Unulu din veniturile acelei'a in summa de 243,406 f. 60¹/₂ xr. v. a. fu menitu de Maiestatea Sea c. r. apostolica pe jumetate pentru zidirea unui institutu de smintiti in Tirolu, pentru infintiarea unui institutu pentru scutirea arestaneloru femeesci desrobite in Venetia si eventualminte dupa marimea acestei jumetati pentru spitalulu de prunci la S. Ann'a in Vienn'a si pentru spitalulu de prunci Franciscu Iosifu in Prag'a, ear ceealalta jumetate fu menita pentru crearea de stipendie de mâna pentru fete serace de oficiari, partide militare si ampliatii militari si pentru infintiarea de locuri fundatiunale in institutule superióre de crescere si in companiele de scola.

Acestu resultatulu atátu de favoritoriu alu intreprinderii se potu castigá numai prin viut'a sprijinire din partea filantropiceii populatiuni a imperiului si prin buna vointia eii a contribui spre ajungerea scopuriloru de binefacere intentiunale cu atát'a gratia din partea Maiestátii Sele c. r. apostolice; din care cauza Directiunea lottu-lui c. r. se simte indatorata, a esprime prin acest'a in publicu multiamit'a sea pentru acesta participare cu resultatulu bunu.

Dela Directiunea Lottu-lui c. r., despartimentulu loteriei statului pentru scopuri de comuna folosítore si de binefacere.

Vienn'a in 22 Februaru 1865.

Fridericu Schrank m. p.
Cons. c. r. alu regimului, antiste alu directiunei.

Burs'a din Vienn'a		12/24 Martiu 1865.	
Metalicele 5%	70 85	Actiile de creditu	182 70
Imprumutulu nat. 5%	77 75	Argintulu	109
Actiile de banca	797	Galbinulu	5 24